

דְבָרֵי יִשְׂרָאֵל

פְּרֻשַׁת הַשְּׁבוּעַ לְצַעֲרֵי הַצֶּאֱן

ערוך ע"י ישראל שלום דבורץ
בהוצאת מכון דברי יושר

שְׁנֵה שְׁבִיעִיות פְּרֻשַׁת עֵקֶב תשע"ז ג'ליון ה'ש"ס (345)

כְּשֶׁנִּפְטַר אַהֲרֹן, הָיוּ מֵהֶם שְׂכָצוּ לְחֹזֵר לְמִצְרַיִם.

מִשָּׁה מְדַגֵּישׁ לְיִשְׂרָאֵל, שְׁמָה שֶׁהֵשֵׁם מִבְּקֵשׁ מֵאַתְנֹו שְׁנֵהָה "רֵאֵי שְׁמַיִם", לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי הַשָּׁם, לְאַהֲבֵ אֶת הַשָּׁם, לְעַבְדֹו בְּלֵב וְנֶפֶשׁ וְלִשְׁמֹר אֶת כָּל מִצְוֹתָיו וְחֻקֹּתָיו.

הַתּוֹרָה מְדַגֵּיֶשׁ לָנוּ אֶת גְּדוּלַתוֹ שֶׁל הַשָּׁם וְגִבּוֹרָתוֹ, וְבָהּ בְּעֵת מְדַגְּשֵׁת מִדַּת עֲנוּתְנוֹתוֹ שֶׁל הַשָּׁם הַדּוֹאֵג לְיִתּוֹם וְאֶלְמָנָה וְאוֹהֵב אֶת הַגֵּר, וְשׁוֹב חוֹצֵקֵת כְּאִן הַתּוֹרָה עַל הַצּוּי לְאַהֲבֵ אֶת הַגֵּר.

הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת שָׂאֵם אֲדָם רֹצֵה לְשַׁבַּע שְׁבוּעָה, עֲלֵיו לִהְיוֹת קֹדֶם כָּל בְּדַרְגָּה שֶׁל יְרֵא הַשָּׁם, עוֹבֵד הַשָּׁם וְדַבּוֹק בּוֹ, וְרַק לְאַחַר מִכֵּן יָכוֹל הוּא לְשַׁבַּע בְּשֵׁם הַשָּׁם.

אוֹמֵר לָהֶם מִשָּׁה, דַּעוּ כִּי אֲנִי יִשְׂרָאֵל אֵינֶנּוּ כְּכֹל הָאֲרָצוֹת וְאֵין הַטֶּבַע הַטֶּבְעִי שׁוֹלֵט בָּהּ, אֲלֵא הַנְּשָׁם וְהַמַּיִם הַמְּצוּיִים בָּהּ, נִתְּנִים לְפִי מַעֲשֵׂינִי הַטּוֹבִים, וּבְכֹל עֵת בְּמַהֲלֵךְ הַשָּׁנָה הַשָּׁם מְבִיט בָּהּ וּבִיּוֹשֶׁבֶיהָ לִרְאוֹת מַה הִיא צְרִיכָה וּמַה מְגִיעַ לְיוֹשְׁבֶיהָ.

נִקְרָא בְּפִרְשָׁה אֶת הַפְּרָשָׁה הַשְּׁנֵיָה מִפְּרָשׁוֹת קְרִיאַת שְׁמַע - פְּרָשׁוֹת "וַהֲיָה אִם שְׁמַע", הַעוֹסֵקֵת בְּחִיּוֹב שְׁמִירַת הַמִּצְוֹת וְלִמּוּד הַתּוֹרָה הֵן בְּהִיוֹתָנוּ עַל הָאֲרֶץ הַנּוֹתֶנֶת אֶת יְבוּלָהּ, וְהֵן אִם חֹס וְשָׁלוֹם יִהְיֶוּ בְּגִלוֹת בְּגִלְלֵי אֵי שְׁמִירַת הַמִּצְוֹת בְּאֲרֶץ.

מִסְתַּיְמַת הַפְּרָשָׁה בְּהַבְּטָחָה, אִם נִשְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַשָּׁם, נֶאֱהָב אֶת הַשָּׁם, גִּלְךְ בְּדַרְכָּיו וְנִדְבַק בּוֹ, נִזְכָּה שְׁלֵא יִתְנַצֵּב אִישׁ בְּפָנָי עִם יִשְׂרָאֵל וּבְכֹל הַמְּקוֹם שֶׁיִּדְרָכּוּ בּוֹ יִהְיֶה לָהֶם בְּכֹל אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל.

שַׁבַּת שְׁלוֹ וּמִבְּרַךְ,
וְחַפְּשָׁה נְעִימָה וּמוֹעִילָה.

מַה בְּפִרְשָׁה

הַחֲמִצָּה דְבָרֵי הַפְּרָשָׁה
בְּשִׁלּוֹב פְּרוּשִׁים וְדוּרוּשִׁים

לָנוּ בְּגִלְלֵ כֹּחַנוּ וְעֵצֶם יְדִינוּ, וּבְכָרְ כָּאוּ בְּעוֹלָם כְּכֹל עַת, שְׁפֹאֲשֵׁר יְהוּדֵי מִתְּנַגָּה בִּיכּוּלוֹתָיו וּמִרְאָה שְׁעָה הַגִּיעַ מִכֹּחַ, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְמַהֵר לְהַרְאוֹת שְׂאֵין הַדְּבָר כּוֹ.

כְּאֲשֶׁר יְהוּדֵי מִבְּרַךְ בְּרַכַּת הַמַּזוּן בְּכֹנֶה וּמִתְבוֹנֵן בְּמַלִּים הַקְּדוּשׁוֹת, הוּא מַחֲזֵק בָּזָה אֶת אֲמוּנָתוֹ בְּהַשָּׁם וְעַל יְדֵי כֵךְ הוּא נֹצֵל מִלְּפוֹל לְעַבּוּדָה זָרָה וּבִטּוּל הַתּוֹרָה וְחִרְבוֹן הָאֲרֶץ.

אִם חֹס וְשָׁלוֹם שׁוֹכְחִים לְבָרַךְ בְּרַכַּת הַמַּזוּן כְּפִי שְׁצִרִיךְ, הַדְּרַךְ לְאַבְדוֹן רִיחֵנִי קִצְרָה מְאֹד, כִּי טִבְעוֹ שֶׁל הָאָדָם שֶׁהוּא מִנְחַס אֶת הַצְּלַחְתּוֹתָיו לְעַצְמוֹ וְכֵךְ הוּא נֶחְלַשׁ בְּאַמוּנָה בְּבוֹרָא עוֹלָם.

מִשָּׁה מְזַכֵּיר לָהֶם שְׁכִינִסְתָּם לְאֲרֶץ יִשְׂרָאֵל אֵינָה נּוֹבַעַת מִצַּדִּיקוֹתֵם הִיְתַרְהָ, אוֹ יִשְׂרָאֵל לְבָבְכֶם הַמְּיַחֵד, אֲלֵא בְּגִלְלֵ רִשְׁעוֹתֵם הַעֲצוּמָה שֶׁל גּוֹיֵי הָאֲרֶץ, הַשָּׁם מוֹרִישֵׁם מִפְּנֵינוּ, וּכְדֵי לְקַיֵּם אֶת הַהַבְּטָחָה שֶׁהִבְטִיחַ לְאַבּוֹתָנוּ אֲבָרְהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב לְתַת לָהֶם אֶת הָאֲרֶץ.

כְּאֲשֶׁר נִזְכָּר דְּבָר זֶה, נִרְגִישׁ וְנִדַּע שֶׁהָאֲרֶץ מְגִיעָה לָנוּ בְּחֶסֶד הַשָּׁם וְלֵא בְּזִכּוֹתָנוּ, וְעַל יְדֵי כֵךְ נִפִּיר לַהֲשֵׁם טוֹבָה, וְלֵא נַעֲבֵר עַל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה.

מִשָּׁה מְפַרֵט בְּאַרְיִכוֹת אֶת הַסְּבוֹת הַעֲשָׂרִיות לְכַךְ שֶׁהָאֲרֶץ לֹא נִתְּנָת לָהֶם בְּזִכּוֹתֵם, וּמְזַכֵּיר לָהֶם אֶת חֲטָא הַעֲגֵל וְהַמַּעֲשִׂים שֶׁהֵם עָשׂוּ לְהַכְעִיס אֶת הַשָּׁם, וְלֵא רַק בְּתַחֲלַת הַזְּמַן שֶׁנִּצְאוּ מִמִּצְרַיִם, אֲלֵא גַם בְּשַׁנַּת הָאֲרָבָעִים

יְלָדִים יְקָרִים וְחִבִּיבִים!

פְּרָשַׁתְנוּ נִפְתַּחַת בְּהַבְּטָחָה גְּדוּלָה וְעֲצוּמָה, אוֹמְרַת הַתּוֹרָה: אִם נִשְׁמַע אֶל הַצּוּי שֶׁהֵשֵׁם צָנָה אוֹתָנוּ וְנִדְקַדַּק אִף בְּמִצְוֹת קְלוֹת, נִזְכָּה בְּבְרָכוֹת רַבּוֹת כְּמִפּוֹרֵט בְּפִרְשָׁה.

נִקְרָא עַל הַצּוּי לְבַטֵּחַ בְּהַשָּׁם וְלֹא לְפַחַד מִהַגּוֹיִים הַרְבִּים מֵאַתְנֹו, וְלְזַכָּר שְׁנוֹכַל לְנַחֵס, אֲבָל רַק בְּעֲזַרַת הַשָּׁם יִתְבָּרַךְ, מִמֶּשׁ כְּמוֹ שֶׁהַשָּׁם עֲזָרָנוּ וְהַעֲנִישׁ לְעֵינֵינוּ אֶת מִצְרַיִם וְהַשְּׂמִיד אֶת כָּל אֱלוֹי שְׁקִמּוֹ עֲלֵינוּ עַד שֶׁבִּאֵנוּ אֶל הַכְּנִיסָה לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

הַתּוֹרָה חוֹצֵקֵת וּמְזַהֵרָה לְהַשְׂמִיד אֶת כָּל הַעֲבוּדָה זָרָה, וְגַם אֶת הַצִּיפּוּיִים וְהַדְּבָרִים הַמְּנַפִּים אֶת הַעֲבוּדָה זָרָה.

הַתּוֹרָה מְלַמֶּדֶת אוֹתָנוּ שְׁמַזוּנוּ וְצָרְכֵינוּ שֶׁל הָאָדָם אֵינֶם מְגִיעִים עֲלֵיו בְּזִכּוֹת וְכִלוֹתָיו וּבְזִכּוֹת כְּשִׁרְוֹנוֹתָיו, וְלֹא כַּמּוֹת הַמַּזוּן אוֹ סוּגוֹ, הֵן הַמְּשַׁבְּעִים אֶת גּוֹפוֹ שֶׁל הָאָדָם, אֲלֵא כָּל חַיּוֹתוֹ שֶׁל הָאָדָם וְצָרְכֵינוּ הֵם עַל פִּי מוֹצֵא פִי הַשָּׁם הַמְּחַיֶּה אֶת הָאָדָם.

מִצָּנָה אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה לְדַעַת, שְׁפֹאֲשֵׁר מְגִיעִים יְסוּרִים עַל הָאָדָם, יִקְבְּלֵם בְּאַהֲבָה, כִּי הַשָּׁם מְיַסֵּר כְּאֲשֶׁר יִיסֵר אִישׁ בְּנוֹ, בְּגִלְלֵ אֲהַבְתּוֹ וּרְצוֹנוֹ לְטוֹבַת הָאָדָם.

מִשְׁבַּחַת הַתּוֹרָה אֶת אֲרֶץ יִשְׂרָאֵל וּפְרוּתֶיהָ שֶׁנִּתְּנָה לָנוּ עַל מְנַת לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִצָּנָה אוֹתָנוּ שְׁפֹאֲשֵׁר נֹאכַל וְנִשְׁבַּע, נִבְרַךְ בְּרַכַּת הַמַּזוּן וְנוֹדָה לַהֲשֵׁם עַל הָאֲרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ, וְנוֹדָה לוֹ עַל מִצְוֹת הַבְּרִית שֶׁחֲתוּמָה בָּנוּ וְעַל הַתּוֹרָה שֶׁנָּתַן לָנוּ וְלִמְדָנוּ.

הַתּוֹרָה מְזַהֵרָה לֹא לְשַׁכַּח אֶת הַשָּׁם מִתּוֹךְ הַשְּׁפַע שֶׁיִּהְיֶה לָנוּ, וְעַל יְדֵי נִתְנָגָה וְנִחְשָׁב שְׁכָל מַה שֵׁיֵשׁ לָנוּ הַגִּיעַ

מתוך: אתר "בינינו" | מערכת שיעורי תורה לצפייה

מגדנות לשלחן שבת

סבלנות, לא הבל מגיע מיד

לא היה ספק בלבו של החפץ חיים שהאיש הזה יעגש ביום מן הימים. אך עשר שנים חלפו ובכל אותם השנים לא ארע לבעל הבית דבר. והנה אחרי עשר שנים התפרסם שפלב חולה במחלת הפלבת נשך אדם והאדם החל לנבח כמו כלב, ולאחר תקופה קצרה מת בבאיון.

האיש הזה היה הבעל הבית שגהש את האלמנה מהבית בארץ. את המעשה השני ספר בנו של החפץ חיים, הגאון רבי לייב זצ"ל. באותם ימים היתה גזרת גיוס, הגזרה לא היתה על כל הצעירים, אלא על כל עזרה וישוב יהודי, הטילה הממשלה מכסה של מתגייסים, ועל התושבים היתה מטלת האחריות למלא את המכסה.

היתה מעין הספקמה והבנה שבשתיקה עם הממשלה שבני הישיבות מחוץ לחשבון המכסה. בעזרה ראדיו היה קצב אחד שהיה לו בן שלא למד בשיבה והלה עליו חובת הגיוס, מה עשה הקצב שחס על בנו?

כאשר הגיעו החילים לאסוף את חבני הגיוס, חטף הקצב בן ושיבה והביאו לחילים במקום את בנו. הדבר קרה כאשר החפץ חיים עוד היה צעיר לימים.

גם כאן המתין החפץ חיים לראות מה יהיה ענשו של אותו קצב ובנו. וזה הגיע, לא אחרי עשר שנים, אלא אחרי שלושים שנה!

בן הקצב, חלה במחלה מדבקת ומת מיתה משנה.

מחלתו היתה כל כך מסכנת ומדבקת, עד כדי כך שהחברא קדישא לא הסכימו לטפל בו ולקברו ואביו הקצב, נאלץ לקבור את בנו בעצמו.

שלושים שנה חלפו, אבל בסוף הענש הגיע.

בספר חפץ חיים על התורה בפרשת משפטים על הפסוק "כל אלמנה ויתום לא תענון" מובאים שני מעשים נוראים, שמן הראוי להתבונן בהם ולקחת מהם מוסר ודרכי.

המעשה הראשון ארע כשהיה החפץ חיים זצ"ל נער צעיר לימים ונראה שהוא בעצמו ספר זאת.

היתה אשה אלמנה אשר דחה בבית בשכירות, מרב ענייה לא עלה בנדה לשלם את שכר הדירה.

דרכו של עולם שפאשר אין משלמים את שכר הדירה, נדכש הדור לעזב את הבית מיד, כדי שבעל הבית יוכל להשפיר את הבית לדור אחר שישלם לו את שכר הדירה.

כך גם נהג בעל הבית שהאלמנה דחה בו בשכירות. לאחר שהיא לא שלמה את חובה, הוא דרש ממנה לפנות את הבית באופן מנדי.

היה זה בעונת החורף, חרף ארופאי קפוא ומשלג ובשל כך או מסבה אחרת, לא רצתה האלמנה לפנות את הבית. לא שעה בעל הבית לתחנוניה של האלמנה אשר בקשה להשאיר תחת קורת גג בימי החורף הקפואים.

כאשר ראה בעל הבית שהאלמנה לא עוזבת את הבית, החליט לעשות מעשה, מעשה נורא: הוא הסיר את הגג מהבית.

כעת האלמנה הכרחה להמלט מהבית, הן לא יעלה על הדעת לגור בבית ללא גג ומחסה.

כל אנשי העיר רעשו על השערויה הזאת לגרש אלמנה ענייה בימי הקור החוצה.

אבל הבעל הבית לא שם לבו לצעקת האלמנה וגרשה אל הקור והסכרה.

חלפו מספר שנים, רוב אנשי העיר שכחו מהספור, אך החפץ חיים בטחית לבו לא הצליח לשפח את הספור ושמר את העבדה בלבו לראות איך יפול דבר ומה יקרה לאיש אשר עשה את המעשה הנורא הזה אשר התורה אומרת שהשם יענישו בענש חמור על מעשה זה של צעור אלמנה.

לבטח אתה מתפלל, מה הקשר בין הספורים לפרשתנו, הכי היא אינה עוסקת בצווי זה שלא לצער אלמנה או לפגע ביהודי אחר.

לא, לא התבלבלתי וגם לא ספרתי את הספור הזה כי לא היה לי ספור אחר על הפרשה.

נזכרתי בספורים בגלל מה שאומר כאן בפרשה רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל.

הפרשה מתחילה בהבטחה שאם נשמר ונקים את המצוות נזכה לחיים, בנים ופרנסה ברנח.

והיא גם מזכירה שאם לא ישמרו ויקמו את המצוות הענש יהיה רע ומר.

אומר רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל, אל תחשוב שמיד אחרי שיקמו את המצוות כראוי מיד תגיע הברכה, ואל תהיה בטוח שמיד לאחר שיעשה אדם עברה ועל, יבוא הענש.

אלא הדברים יכולים להתהמה ויתכו שיעברו שנים והרבה, עד שנראה את הדברים בעינינו אם בכלל.

דרכ התורה מחיבת שלא לצפות לתמוכה מיד אחר המעשה, אלא לכל זמן נעת, ואנו אין לנו אלא לקים את המצוות כפי המצוה עלינו ולהמתין ולראות בישועת השם מתי שיהיה רצון מלפניו.

המהרש"א במסכת תענית (כג.) אומר שלמדנו מהספור של הזקן שנטע עץ חרובים, אפילו שהוא ידע שהוא לא יזכה לאכול ממנו, כי העץ מוציא פרות רק לאחר שבעים שנה, שהאדם צריך לקים את המצוות ולעסוק בתורה בעולם הזה, גם אם הוא לא יזכה מהפרות בעולם הזה.

זו דרכה של תורה, מקימים אותה שלא על מנת לקבל פרס, בלי לצפות לשום דבר.

לומדים תורה, מקימים מצוות, כי הקדוש ברוך הוא צנה אותנו. זו סבה מספקת ואין צריך עוד אחרת.